

Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Veli Eşliğinde Gerçekleştirilen Aile Katımlı İnceleme Gezilerine Dönük Veli Deneyimleri

Parent Experiences Intended for Family-Participated Field Trips Carried Out with Parents Within the Scope of Social Studies Course

Yılmaz DEMİR

Kilis Bilim ve Sanat Merkezi, Kilis, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın amacı ortaokul sosyal bilgiler dersi kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katımlı inceleme gezilerine dönük velilerin deneyimlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni tercih edilmiştir. Araştırma, 2019–2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde Kilis merkez ilçede sosyal bilgiler dersi kapsamında çocuklarına eşlik ederek aile katımlı inceleme gezisi gerçekleştiren 20 öğrenci velisiyle yürütülmüştür. Araştırmada katılımcıların deneyimlerini ortaya koymak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. “Yarı Yapılandırılmış Veli Görüş Formu” olarak adlandırılan veri toplama aracı alanyazından hareketle ve uzman görüşüne başvurulularak hazırlanmıştır. Velilerin aile katımlı inceleme gezilerine dönük deneyimi fenomeni altında velilere iki açık uçlu soru sorulmuştur. Velilerden alınan yazılı görüşler Maxqda programından yararlanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda veliler tarafından oldukça anlamlı ve eğlenceli bulunan inceleme gezilerinin velilerde kültürel mirasa yönelik farkındalık sağladığı ve velilerin yaşadıkları kenti yakından tanımalarına fırsatı sunduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin öğrenciler için de birçok olumlu yansımalarının (kültürel mirasa yönelik farkındalık sağlama, yaşanan kenti yakından tanıma, derse yönelik ilgi, tutum ve akademik başarıyı artırma ve edinilen bilgilerin kalıcılığını sağlama) olduğu belirlenmiştir. Ayrıca velilerin büyük bir bölümünün gezi plan ve programına uygun hareket ettiklerinden dolayı inceleme gezileri sırasında herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları; çok azının ise bilgi ve tecrübe eksiliği ile zaman yetersizliğinden kaynaklanan birtakım sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile Katılımı, İnceleme Gezileri, Okul Dışı Öğretim, Sosyal Bilgiler, Veli

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the experiences of parents regarding the family-participated field trips carried out with the parents within the scope of the secondary school social studies course. In the study, the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods, was preferred. The research was conducted with 20 parents who accompanied their children in family-attended field trips in the fall semester of the 2019–2020 academic year within the scope of the Social Studies course in the central district of Kilis. In the research, semi-structured interview technique was used to reveal the experiences of the participants. The data collection tool called “Semi-structured Parent Opinion Form” was prepared based on the literature and by consulting expert opinion. Two open-ended questions were asked to the parents under the phenomenon of parents’ experience of family-attended field trips. In the research, the interview technique was used to reveal the experiences of the participants. Written opinions from the parents were subjected to content analysis by using the Maxqda program. As a result of the research, it has been determined that the field trips, which are found to be quite meaningful and entertaining by the parents, raise awareness of the cultural heritage in the parents and provide the opportunity for the parents to get to know the city they live in. In addition, it has been determined that the field trips carried out with the parents have many positive reflections on the students (raising awareness about the cultural heritage, getting to know the city closely, increasing the interest, attitude,

Geliş Tarihi/Received: 19.11.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 13.11.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Yılmaz DEMİR
E-mail: ylmzdmr1983@gmail.com

Cite this article as: Demir, Y. (2023). Parent experiences intended for family-participated field trips carried out with parents within the scope of social studies course. *Educational Academic Research*, 48(1), 109-124.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

and academic success toward the course, and ensuring the permanence of the acquired knowledge). Besides, since most of the parents acted in accordance with the trip plan and program, they did not encounter any problems during the field trips; it has been determined that very few of them have some problems due to lack of knowledge and experience and lack of time.

Keywords: Family involvement, field trips, out-of-school teaching, parent, social studies

Giriş

Sosyal bilgiler, sosyal bilimler disiplinlerini temel alan verilerle insan hakları, demokrasi ve yurttaşlık konularının bir araya getirilerek oluşturulan disiplinler arası bir çalışma alanıdır. Sosyal bilgiler, bireylerin bireysel gelişimlerinde, toplumsal varoluşlarını gerçekleştirmede ve nitelikli toplumların oluşmasında oldukça önemli bir yeri olduğu bilinmektedir (Gürdoğan Bayır, 2016, s. 506). Sosyal bilgiler dersi kapsamında bireyler ulusal ve küresel düzeyde pek çok amaç, kazanım, beceri ve değer edinmektedir. Bu amaç, beceri ve değerlerin, daha çok ders içi etkinliklerle sınıf veya okul sınırları içerisinde öğrencilere aktarıldığı görülmektedir (Çelikkaya & Kuş, 2009; Çengelci, 2013; Kabapınar, 2015; Şimşek & Kaymakçı, 2015). Ancak bireylerde davranışa dönüştürülmesi istenen amaç, beceri ve değerlerin istendik yönde olması için eğitim öğretim sürecinin okul dışı ortamlarda yapılacak çeşitli etkinliklerle desteklenmesi gerekmektedir (Şimşek & Kaymakçı, 2015, s. 7). Topçu (2017, s. 126) da sosyal bilgiler dersinin öğretiminde okul dışı ortamlarından yararlanılmasının, bu dersi öğrenciler ve öğretmenler için daha zevkli hale dönüştürdüğünü ve derste öğrenilen bilgilerin daha kalıcı hale gelmesinde oldukça önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme öğretme ortamları incelendiğinde bu ortamlardan “ziyaret temelli” ve “araştırma temelli” olarak faydalandığı görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi kapsamındaki “sözlü tarih,” “görüşme/röportaj yapma,” “yerel tarih,” “ödevler (internet, proje ve gözlem etkinlikleri)” ve “medya (gazete/belgesel/film/dizi)” araştırma temelli iken; “sanal müzeler,” “müzeler,” “tarihsel alan gezileri” ve “inceleme gezileri” ise ziyaret temelli etkinliklerdendir (Kabapınar, 2015, ss. 48-55). Okul dışı öğrenme ortamları içerisinde değerlendirilen inceleme gezileri, öğrencilerin derste işlenen konuları, kavramları ilk elden kaynak görerek ya da inceleyerek öğrenmelerine imkan veren öğrenci merkezli yaklaşımlardandır (Atayeter & Tozkoparan, 2016, s. 171). Sosyal bilgiler dersi kazanımları bağlamında ele alındığında inceleme gezileri, bu dersin öğretiminde kullanılabilecek önemli etkinliklerden biri konumundadır. Yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun olan ve öğrenme öğretme sürecinde öğrencilerin öğretmenleri eşliğinde ya da bireysel olarak da uygulayabilecekleri inceleme gezileri (Aytaç, 2014, s. 57), eğitim öğretim ortamını okul duvarlarının dışına taşıyarak öğrencilere gerçek bir deneyim sunmaktadır. Öğrencilerin gerek doğal gerekse sosyal çevrelerini daha iyi tanımalarına olanak sağlayan bu geziler (Demir, 2021, s. 30), “fabrikalar, müzeler, resmi daireler, sergiler, arkeolojik kazı yerleri, atölyeler, tarihi mekânlar” (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018) gibi birçok yere düzenlenebilir.

Alanyazındaki birçok çalışma; inceleme gezilerinin öğrencilerin bilgi, tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkilediğini (Ballantyne & Packer, 2009; Bozdoğan & Yalçın, 2006; Göğebakan, 2008; Güler, 2011; Knapp & Barrie, 2001; Orion ark., 1997; Özgen, 2011; Rudman, 1994; Tal & Morag, 2009) ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılığını sağladığını (Alkış, 2008; Ertaş, 2012; Griffin, 2004; Güleç &

Alkış, 2003; Güler, 2009; Karakaş Özur, 2010; Koca, 2014) ortaya koymaktadır. Dahası inceleme gezileri öğrencilerin “üst düzey düşünme becerilerinin desteklenmesi için fırsatlar sağlar. Ayrıca, gerçek yerler ve konulara dayanarak karar verme becerilerinin gelişmesi ve diğer insanların değer ve tutumlarının değerlendirilmesi için de faydalı” (Alkış, 2008, s. 5) faaliyetlerdendir. Ancak “ne yazık ki tüm bu olumlu özelliklerine rağmen inceleme gezileri, geçmişte olduğu gibi günümüzde de bazı öğretmenler tarafından göz ardı edilebilmektedir” (Demir, 2021, s. 5). İlgili araştırmalar; zaman baskısı, ekonomik, bürokratik ve ulaşım gibi nedenlerle çok az sayıda öğretmenin bu tür etkinlikleri tercih ettiğini göstermektedir (Atayeter & Tozkoparan, 2014; Carrier, 2009; Çelikkaya & Kuş, 2009; Çetin ark., 2010; Güven ark., 2004; Orion & Hofstein, 1994; Özur, 2010; Tatar & Bağrıyanık, 2012). İnceleme gezilerinin etkin bir şekilde uygulanması konusunda önündeki engellerin kaldırılması gerektiği yine birçok çalışmada üzerinde durulan konulardan birisi olmuştur (Ata, 2002; Bozdoğan, 2007; Çulha, 2006; Kamber, 2007; Mazman, 2007; Uludağ, 2003). Ancak mevcut şartlarda söz konusu engellerin ortadan kalkmamış olması, alternatif bir yaklaşıma ihtiyaç duyulduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda aile katılımından yararlanılarak ailelerin bu sürece dâhil edilmesi, çözüme dönük seçeneklerden biri olarak düşünülebilir (Demir, 2021, s. 8).

Aile katılımı genel anlamda çocukların eğitimini ve kişisel gelişimlerini desteklemek için başvurulan her türlü yol, yöntem veya etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Tezel Şahin & Ünver, 2005; Yılmaz Bolat, 2018). İnceleme gezilerinde olduğu gibi aile katılımının da birçok yararının olduğu bilimsel çalışmalarda ortaya konmuştur. Buna göre aile katılımı, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde (Ahiöğlü Lindberg, 2014; Argon & Kıyıcı, 2012; Fan & Chen, 2001; Hill & Tyson, 2009; Jeynes, 2007; Lawson, 2003; Şad, 2012; Wilder, 2014); bütün kademelerde öğrencilerin okulla ilgili tutumlarında, okula yönelik devamlılıklarının sağlanmasında, disiplin sorunlarının azaltılmasında, sosyal becerilerinin artırılmasında ve öğrenmeye karşı olan güdülerinde olumlu etki yarattığı bilinmektedir (Ekinci Vural, 2006; Gonzalez DeHass ark., 2005; Haynes ark., 1989; Sarpkaya, 2005; Sheldon, 2003; Sheldon & Epstein, 2002; Wheeler, 1992).

Aile katılımının eğitim öğretim sürecinde birçok faydasının olduğu bilinmesine ve bu konuda yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen gerek ulusal gerekse uluslararası alanyazında aile katılımının etkin bir şekilde gerçekleşmesi önünde çeşitli engeller olduğu vurgulanmaktadır (Başaran & Koç, 2001; Erdoğan & Demirkasimoğlu, 2010; Gonzalez DeHass, 2005; Singh & Banerjee, 2019). Bu engellerin “psikolojik ve kültürel” (Flynn, 2007) sebeplerden kaynaklandığı gibi “sosyoekonomik” (Sheldon, 2007; Yolcu, 2011) sebeplerden de kaynaklanmaktadır. Birçok ebeveyn bu nedenlerden dolayı aile katılım etkinliklerine gerektiği gibi destek verememektedir. Bununla birlikte aile katılımının önündeki engelleyici faktörler sadece ebeveynlerden kaynaklanmadığı bilinmektedir. Nitekim öğretmen ve yönetici tutumları da aile katılım faaliyetlerinin önündeki engelleyici faktörlerdendir. Bu bağlamda

aile katılımının önündeki engeller, genel olarak okuldan veya öğretmen-yöneticiden kaynaklanan engelleyici faktörler (Christenson, 2004; Ekinci Vural, 2006; Köksal Eğmez, 2008; Oktay ark., 2006) ve ebeveyn veya aileden kaynaklanan engelleyici faktörler (Aksoy, 2017; Aslanargun, 2007; Dinç, 2015; Coulombe, 1995; Diken, 2009; Güven, 2011; Kolay, 2004; Shannon, 1996) olarak sınıflandırılabilir. Söz konusu bu engellere rağmen eğitim öğretim sürecinde hem ebeveynler hem de öğretmen ve yöneticilerin aile katılımlı faaliyetleri önemstedikleri, bu faaliyetlere destek verdiği ve gerçekleştirilmesi için istekli olduğu bilinmektedir (Akkaya, 2007; Dor & Rucker Naidu, 2012; Huntsinger & Jose, 2009; Kaya, 2002; Sabırlı Özışıklı, 2008; Şaban, 2011; Şad & Gürbüztürk, 2013). Dolayısıyla bu istekleri dikkate alınarak ebeveynlerin desteklerinden yararlanma yoluna gidilip çeşitli yerlere inceleme gezileri düzenlenebilir. Bu bağlamda inceleme gezilerinin uygulanmasında önemli rollerden birinin ebeveynlere düştüğü söylenebilir (Demir, 2021, s. 7). Tüm aile bireylerinin birlikte gezebilecekleri inceleme gezilerinin veliler tarafından düzenlenebileceğini vurgulayan Türe (2018, s. 30), aile katılımlı inceleme gezilerinin sosyal bilgiler öğretmenlerince planlanabileceği gibi veliler tarafından da bireysel olarak planlanabileceğini dile getirmektedir. Demir (2021) ise doktora tez çalışmasında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezileriyle öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerini çeşitli açılardan (motivasyon, tutum, farkındalık ve akademik başarı) karşılaştırarak iki tür gezinin etkililiğini sorgulamıştır. Araştırma sonucunda veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ve motivasyonlarını, bilimsel alan gezilerine yönelik tutumlarını, dersin temalarından biri olan kültürel mirasa yönelik farkındalıklarını ve akademik başarılarını olumlu yönde arttırdığı tespit edilmiştir. Ancak söz konusu çalışmada inceleme gezisi deneyimine sahip öğrencilerden görüş alındığı; buna rağmen öğrencilerine eşlik eden velilerin deneyimlerine ilişkin görüşlerinin alınmadığı görülmüştür. Dahası alanyazında inceleme gezilerine dönük öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin alındığı; ancak velilerin gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezilerine dönük deneyimlerine ilişkin görüşlerinin alındığı herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, ortaokul sosyal bilgiler dersi kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine dönük veli deneyimlerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda bu araştırmanın problem sorusu şu şekilde belirlenmiştir: "Sosyal bilgiler dersi kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine dönük velilerin deneyimleri nasıldır ve hangi durum veya ortamlar velilerin yaşadığı bu deneyimleri etkilemiştir?"

Yöntem

Çalışmanın bu bölümde araştırmanın deseni, örneklem grubu, veri toplama araçları ve verilerin ne şekilde analiz edildiği açıklanmıştır.

Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "olgubilim (fenomenoloji)" deseni kullanılmıştır. Kaynağını felsefe ve psikolojiden alan "olgubilim deseni," farkında olunan ancak ayrıntılı veya derinlemesine bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Tecrübe edilen fenomenleri nasıl bir araya getireceği üzerine yoğunlaşan "olgubilim deseni", deneyimin temel yapısını betimleyen bir araştırma desendir (Creswell, 2017; Merriam, 2013; Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu bağlamda inceleme gezilerini bizzat gerçekleştiren velilerin bu gezilere ilişkin yaşantılarına odaklanan bu çalışmada olgubilim deseni tercih edilmiştir.

Örneklem Grubu

Olgubilim deseni çalışmalarda fenomeni bütünüyle deneyimleyen ve sayıları 5 ile 25 kişi arasında değişen kişilerle yapılması gerektiği (Creswell, 2021) ifade edilmektedir. Bu bağlamda bu araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında Kilis ili merkez ilçedeki bir devlet ortaokulunda öğrenim görmekte olan beşinci sınıf öğrencilerinin velilerinden 20 kişi ile gerçekleştirilmiştir (Tablo 1). Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Buna göre katılımcıların, velisi olduğu öğrencileri inceleme gezilerine götürmeleri, dolayısıyla inceleme gezileri deneyimine sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda yazarın doktora çalışması kapsamında inceleme gezilerini gerçekleştiren 37 veli arasından 20 veli rassal olarak belirlenerek bu çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Yaş, cinsiyet ve eğitim durumları çeşitlilik arz eden katılımcıların 12'si kadın, sekizi erkek velilerden oluşmaktadır. Ayrıca yaşları 31 ile 50 yaş arasında değişen katılımcıların dördü ilkökullü, beşi ortaokul, beşi lise ve altısı lisans eğitimini tamamlamıştır. Araştırmada katılımcı isimleri görüşme sırasına göre V1, V2, V3, ... şeklinde kodlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Fenomenolojik çalışmalarda veri toplama, fenomen ile ilgili deneyimi olan bireylerle derinlemesine görüşmeler kullanılarak toplanmaktadır (Creswell, 2016). Bu çalışmada da nitel araştırmalardaki temel veri toplama araçlarından biri olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadaki veri toplama aracı bu kapsamda geliştirilmiştir. "Yarı Yapılandırılmış Veli Görüş Formu" olarak adlandırılan veri toplama aracı alanyazından hareketle ve uzman görüşüne başvuruyla hazırlanmıştır. Bu bağlamda ilk olarak alanyazın taraması yapılarak açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Ardından soruların amaca uygunluğunun

Tablo 1.
Katılımcıların demografik özellikleri

Katılımcı	Cinsiyeti	Eğitim durumu	Yaşı
V1	Erkek	Lise	41-50
V2	Kadın	Lisans	31-40
V3	Kadın	Lise	31-40
V4	Erkek	Lise	41-50
V5	Kadın	Ortaokul	41-50
V6	Erkek	Lisans	31-40
V7	Erkek	Ortaokul	31-40
V8	Erkek	Lisans	31-40
V9	Kadın	Lisans	31-40
V10	Kadın	Ortaokul	31-40
V11	Kadın	Lisans	31-40
V12	Kadın	İlkokul	41-50
V13	Erkek	Ortaokul	41-50
V14	Kadın	İlkokul	41-50
V15	Kadın	Ortaokul	31-40
V16	Kadın	Lisans	41-50
V17	Kadın	Lise	31-40
V18	Erkek	İlkokul	41-50
V19	Erkek	Lise	41-50
V20	Kadın	İlkokul	41-50

testi için üç alan uzmanına; anlaşılabilirliğinin testi için ise bir dil uzmanına danışılmıştır. Uzmanlardan alınan dönütlerden sonra görüşme formu sorularına son hali verilmiştir. Böylece fenomenlerin inceleme gezilerine dönük deneyimlerini ortaya çıkarmak için üç temel soru oluşturulmuştur. İlk iki soru fenomenlerin deneyimlerine dönük soru iken üçüncü soru ise fenomenlerin deneyimlerini etkileyen ortam ve durumlara ilişkin sorudur.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Buna göre araştırmanın amacına uygun olarak velilerin aile katılımlı inceleme gezilerine dönük deneyim, düşünce ve görüşlerini ortaya koymak için nitel araştırma yöntemlerinde sıklıkla kullanılan görüşme türlerinden biri olan yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan (Yıldırım & Şimşek, 2016) faydalanılarak veli görüşleri alınmıştır. Araştırmanın verileri toplanırken görüşme öncesinde katılımcılara araştırma hakkında genel bilgi verilmiş ve araştırmaya gönüllü olan velilerle görüşme yapılacak yer ve zaman belirlenmiştir. Yaklaşık 15–20 dakika süren görüşmeler bire bir, yüz yüze yapılmış ve katılımcıların bilgisi ve onayı kapsamında görüşleri alınmıştır.

Verilerin Analizi

Mevcut araştırmada “velilerin aile katılımlı inceleme gezilerine dönük deneyimi” fenomeni altında velilere, Moustakas’ın belirttiği şu iki temel soru yöneltilmiştir: “Fenomenle ilgili hangi deneyimleri yaşadınız?”, “Hangi ortam veya durumlar, fenomenle ilgili yaşadığınız deneyimleri etkilemiştir?” (Creswell, 2021, ss. 83–84). Bu soruların birincisi altında “16–24 Kasım 2019 tarihinde gerçekleştirdiğiniz inceleme gezisi sırasında ne gibi faaliyetlerde bulundunuz ve bu gezilerin size ne gibi katkıları oldu?” ve “Gerçekleştirdiğiniz inceleme gezisinin çocuğunuza katkıları oldu mu? Olduysa nasıl?” şeklindeki açık uçlu sorular yöneltilmiştir. İkinci soru altında ise velilerin gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezilerinde yaşadıkları deneyimleri etkileyen faktörlere ilişkin açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soru “Gerçekleştirdiğiniz inceleme gezisi esnasında herhangi bir problem yaşadınız mı? Yaşadıysanız bunlar nelerdi?” şeklinde oluşturulmuştur.

Velilere yönlendirilen açık uçlu sorulardan elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz türü “sözel, yazılı veya diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştırma bilimsel bir yaklaşımdır” (Tavşancıl & Aslan, 2001, s. 22). Merriam (2013) bütün nitel veri analizlerinin aslında içerik analizi olduğunu, çünkü belli bir aşamada görüşmelerin, alan notlarının, belgelerin içeriklerinin analiz edildiğini belirtmektedir. Bu bağlamda verilerin analizinde Maxqda 12 programı kullanılarak içerik analizi yapılmış ve elde edilen veriler belli kategoriler altında kodlanmıştır. Her bir bulguyu ifade eden kodlar, tablo ve şekillerle görselleştirilerek sunulmuştur.

Geçerlik, Güvenirlik ve Etik

Mevcut araştırmanın veriler analiz edildiğinde çalışmayı kişisel yanılgılardan arındırmak amacıyla benzer işlem farklı iki uzman tarafınca birbirlerinden bağımsız olarak gerçekleştirilmiştir. Böylece açık uçlu sorular yorumlanırken araştırmacının kişisel özelliklerinin, çalışmanın güvenilirliğini etkilemesinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Nitekim açık uçlu sorular vasıtasıyla ulaşılan bulguların sadece araştırmacıya göre ne ifade ettiği değil; birden fazla kişi için ne ifade ettiği belirlenmiş ve ortak bir görüş elde edilmiştir. “Kodlayıcılar Arası Uzlaşma” olarak da adlandırılan bu işlem çalışmanın güvenilirliği açısından oldukça hayattır. Dolayısıyla mevcut çalışmada “Maxqda 12” programı kullanılarak “Analiz” bölümünde,

“Kodlayıcılar Arası Uzlaşma” sekmesinde kodlayıcılar arası uzlaşma analizi yapılmıştır. Araştırmada “kodlayıcılar arası uzlaşımın”, 82 (%82) olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuca göre “kodlayıcılar arası uzlaşımın” veya araştırmanın güvenilirliğinin oldukça iyi olduğu söylenebilir. Nitekim araştırma güvenilirliğinin ,80’in (%80) üzerinde olması yeterli bir sonuç olarak değerlendirilmektedir (Miles & Huberman, 2019). Sonuç olarak bu analizlerde asıl amaç, “birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve/veya temalar çerçevesinde bir araya getirerek okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlemek ve yorumlamaktır” (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 242).

Bu araştırmada, araştırma etiği ilkeleri esas alınarak verilere ulaşılmış ve veriler raporlaştırılmıştır. Araştırma verileri toplanmadan önce araştırma hakkında katılımcılar öncelikle bilgilendirilmiş ve katılımcıların gönüllü olarak araştırmaya katılımlarına özen gösterilmiştir. Bu araştırmanın verileri Ocak 2020 yılından önce toplandığından etik kurul izni alınmamıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümde, araştırmanın problem durumuna göre sosyal bilgiler dersi kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine dönük velilerin deneyimlerine ve hangi ortam veya durumların velilerin yaşadığı deneyimleri etkilediğine dair bulgulara yer verilmiştir.

Veli Eşliğinde Gerçekleştirilen Aile Katılımlı İnceleme Gezilerine Dönük Veli Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine dönük veli deneyimleri “yapılan faaliyetler”, “veliye dönük katkılar” ve “öğrenciye dönük katkılar” olmak üzere üç ana kategoride ve alt kategorilerde sınıflandırılmış, ulaşılan bulgular Şekil 1’de sunulmuştur.

Araştırmanın “yapılan faaliyetler” ana kategorisi altında velilerin gerçekleştirdikleri inceleme gezileri sırasında yaptıkları faaliyetlere yer verilmiştir. Bu bağlamda velilerin, inceleme gezileri sırasında fotoğraf çekimi ($f=15$), not tutma ($f=14$), video çekimi ($f=3$), ses kaydı ($f=2$), kroki çizimi ($f=2$), taslak resim çizimi ($f=2$) ve röportaj ($f=1$) gibi çeşitli faaliyetlerde buldukları tespit edilmiştir (Tablo 2). Tablo 2’ye göre sosyal bilgiler dersi kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezisi faaliyetinde bulunan velilerin önemli bir çoğunluğunun inceleme gezisi sırasında fotoğraf çekimi yaptıkları (%75) ve not tutma (%70) davranışını sergiledikleri belirlenmiştir.

Araştırmada veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezileri kapsamında “yapılan faaliyetler” ana kategorisine ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri şöyledir:

“(…) Gezi sırasında fotoğraf ve video çektik ve notlar edindik. (...)” V1

“Gezileri tamamladık. Fotoğraf çektik. Video çektik ve notlar edindik. (...)” V3

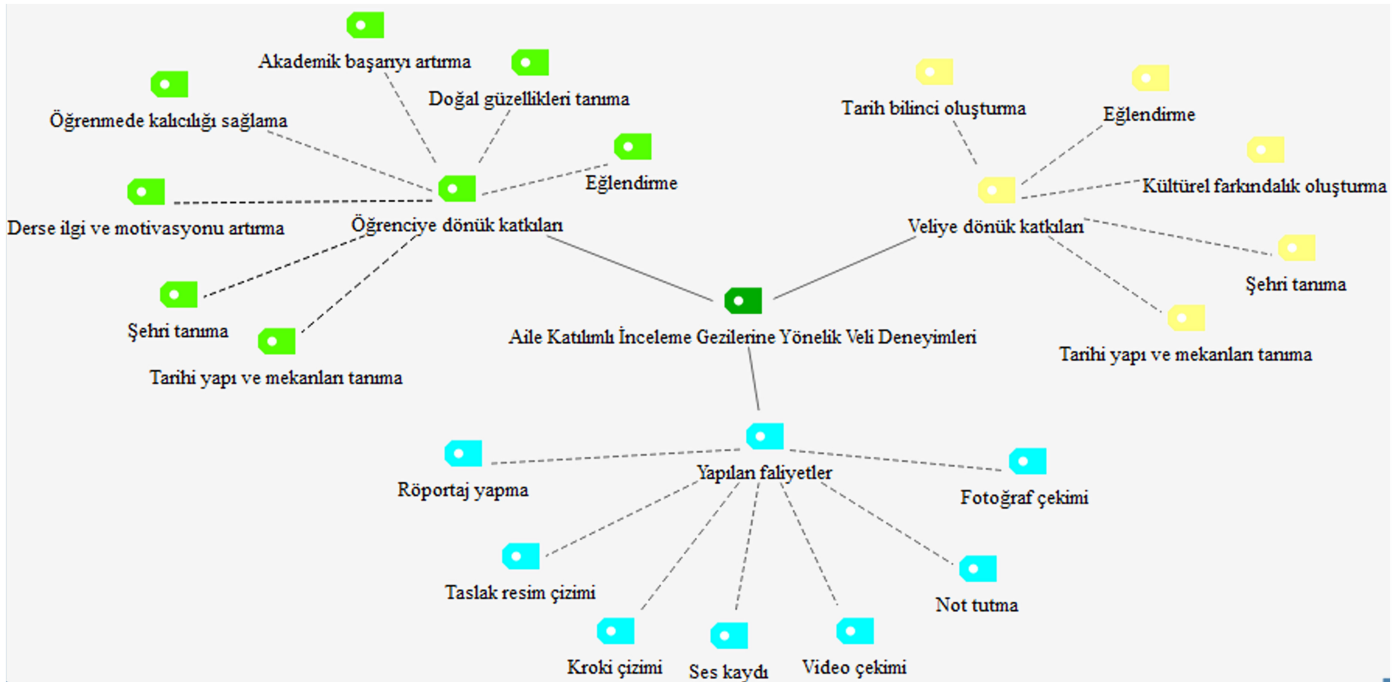
“Fotoğraf çektik, not aldık, ses kaydı yaptık, verilen etkinliklerin tamamını yerine getirdik. (...)” V7

“İnceleme gezisi sırasında fotoğraf çektik, notlar aldık. (...)” V10

“(…) Not aldım, taslak resim ve harita yaptım.” V13

“İnceleme gezisine çıkıldı. Gezi sırasında notlar alındı ve röportaj yapıldı. (...)” V15

“Gezi boyunca not aldım, fotoğraf çektirdim eve gelince gezdiğimiz yerlerle ilgili resim ve harita çizdirdim. (...)” V17

Şekil 1.
Aile katılımlı inceleme gezilerine dönük veli deneyimleri.

"Verilen etkinlikleri yaptık, fotoğraf çektik, ses kaydı yaptık, not aldık. (...)" V19

Araştırmanın bir diğer kategorisi olan "velilere dönük katkılar" ana kategorisi kapsamında "tarihi yapı ve mekanları tanıma" ($f=16$), "şehri tanıma" ($f=9$), "kültürel farkındalık oluşturma" ($f=6$), "eğlendirme" ($f=6$) ve "tarihi bilinç oluşturma" ($f=1$) şeklinde alt kategorilere ulaşılmıştır. Veliler, bu alt kategoriler kapsamında inceleme gezilerinin sağlamış olduğu faydaları dile getirmiştir (Tablo 3).

Araştırmanın "tarihi yapı ve mekanları tanıma" alt kategorisi kapsamında velilerin önemli çoğunluğu (%80), gerçekleştirdikleri inceleme gezileriyle yakın çevrelerindeki "tarihi yapı ve mekanları tanıma" bakımından yararlı olduğunu belirtmiştir (Tablo 3). Bu bulguya ilişkin bazı katılımcılar "yakın çevremizdeki yapıları tanımamız," "yaşadığımız yerin tarihi yapıları hakkında fikir sahibi olmamız" ve "yaşadığımız yerin güzellikleri hakkında bilgi sahibi olmamız" gibi ifadelerde bulunarak veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin kendileri açısından önemli katkılarının

olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla inceleme gezileri velilerin yaşadıkları yerlerin tarihi yapılarını ve mekanlarını tanımaları açısından oldukça önemli faaliyetlerdendir. Nitekim velilerin farkında olmadan her zaman yanlarından geçtikleri tarihi yapılar ve mekanlar hakkında gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezileri sayesinde daha derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde fikir sahibi oldukları söylenebilir. "Tarihi yapı ve mekanları tanıma" alt kategorisine ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri ise şöyledir:

"Oylum höyüğü, müze gibi birçok tarihi yeri ziyaret ettik bu durum yakın çevremizdeki yapıları tanımamız için çok faydalıydı." V6

"Görülecek yerleri gezip yaşadığımız yerin tarihi yapısı hakkında bilgi sahibi olduk. Bol bol fotoğraf çektik." V9

"Valilik, Ulu Cami, Mevlevihane, Oyluk Höyük, Eski Hamam, Hz. Talha ve Zübeyir türbelerini gezdik, oraların tarihçesi ve kimlerin yaptığını öğrendik. Böylece bu yerler hakkında bilgi sahibi olduk. Foto ve video çektirdim." V11

"Oylum Höyük, tarihi yerler ve türbeler vb. gezerek bilgi edindik. Fotoğraf çektik, not aldık etkinlikler yaptık." V12

Tablo 2.
Veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinde yapılan faaliyetler

Kod	f	%
Fotoğraf çekimi	15	75
Not tutma	14	70
Video çekimi	3	10
Ses kaydı	2	10
Kroki çizimi	2	10
Taslak resim çizimi	2	10
Röportaj yapma	1	5

(n=20).

Tablo 3.
Veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin velilere katkıları

Kod	f	%
Tarihi yapı ve mekanları tanıma	16	80
Şehri tanıma	9	45
Kültürel farkındalık oluşturma	6	30
Eğlendirme	6	30
Tarihi bilinç oluşturma	1	5

(n=20).

"(..En önemli katkısı çocuğumla bir günü paylaştık ve yaşadığımız şehrin tarihi dokusunu, deneyimini ve güzelliğini yaşadık. Böylece yaşadığım yerin tarihi güzellikleri hakkında çok güzel bilgiler edindik." V17

"Bazı tarihi yerleri, tarihi camileri ve türbeleri ziyaret ettik. Aynı zamanda fotoğraf da çekindik. Bu etkinlikler ben de şehirdeki tarihi yerleri öğrenmemi sağladı." V20

Araştırmanın "şehri tanıma" alt kategorisi kapsamında velilerin neredeyse yarısı (%45), gerçekleştirdikleri inceleme gezileri sayesinde yaşadıkları kenti daha iyi tanıma imkanı bulduklarını ifade etmiştir (Tablo 3). Bu bağlamda bazı velilerin inceleme gezisi faaliyetinde bulunmadan önce yaşadıkları şehir pek yakından tanımadıkları, bu faaliyetleri gerçekleştirdikten sonra yaşadıkları şehrin güzelliklerini daha yakından tanımaları araştırmanın önemli bulgularındandır. Nitekim velilerin gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezileri sayesinde zaman geçirdikleri şehir hakkında daha derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde fikir sahibi oldukları söylenebilir. "Şehri tanıma" alt kategorisi kapsamında bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri şu şekildedir:

"(..). Bence bu tür faaliyetler veli açısından oldukça önemli çünkü ben Kilis'te bu kadar tarihi yapı olduğunu bilmiyordum. Şehrime daha yakından tanıdım. Kültürümüzün önemli yapıları olan tarihi cami ve yapılar hakkında bilgi sahibi oldum." V3

"İnceleme gezilerinde bulduk. Gezdiğimiz yerleri not ettik, fotoğraflarını çektik. Keşke daha çok yapılsa neticede bizde şehrimizi daha yakından tanımış oluruz. Tarihi yapılar hakkında bilgi sahibi oluruz böylece." V4

"(..). Mutlaka katkısı olmuştur. En azından yaşadığım şehir çok yakından tanıdım. İnanın ki yıllardır Kilis'teyim gezmediği yerler vardı. Bu gezi sayesinde gezdim ve gördüm. Şehrin tarihi güzellikleri açısından ne kadar zengin olduğunu fark ettim." V7

"Etkinlik yaptık tarihi yapıları gezdik, fotoğrafladık, not aldık. En önemli faydası yaşadığım yerin tarihi güzellikleri hakkında bilgi sahibi oldum ve ayrıca şehrimi de daha yakından tanıdım." V14

"Tarihi mekanları gezdik. Fotoğraf çektiler, etkinlik yaptılar, not aldılar. En önemli katkısı bence çocuklar birlikte kendi memleketimizi daha iyi tanımış olduk." V16

Araştırmanın "kültürel farkındalık oluşturma" alt kategorisi kapsamında velilerin gerçekleştirdikleri inceleme gezilerini kültürel mirası öğrenmenin bir aracı olarak gördükleri tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu bulguya ilişkin bazı katılımcılar, kültürel mirasın önemli somut öğelerinden olan tarihi yapılar ve mekanlar hakkında fikir sahibi oldukları bu durum onlarda kültürel mirasa yönelik farkındalık oluşturduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda velilerin gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezileri onlarda somut kültürel miras öğeleri hakkında önceden edinmedikleri daha ayrıntılı ve anlamlı bilgiler edinmelerini sağladığı söylenebilir. "Kültürel farkındalık oluşturma" alt kategorisi kapsamında bazı velilerin doğrudan ifadeleri şöyledir:

"İnceleme gezisi etkinliklerini yaptık. Fotoğraf çektik, not aldık. Kilis'in tarihi yerleri, kültürel yapıları hakkında bilgi sahibi oldum. Bende çevremdeki kültürel yapılar, kültürel mirasımız hakkında bir farkındalık oldu. Yanı başımızda bu kadar tarihi güzelliğin olduğunun farkında değildim." V8

"(..Muhakkak katkısı olmuştur. Örneğin şehrin tarihi hakkında bilgilendik, kültürel mirasımızı öğrendik, güzel ve eğlenceliydi. Ayrıca gittiğimiz her yere yürüyerek gittik böylece Kilis'i daha yakından tanıdım. Çok tarihi yer var Kilis'te." V10

"Tarihi yerlerin kimlerin ve niçin yaptıklarını öğrendik. Kültürel mirasımızı öğrendik." V13

"Oyluk Höyük'e gittik, camileri gezdik. Fotoğraf çektik, etkinlik yaptık ve not aldık. Kültürel mirasımız hakkında fikir sahibi oldum." V18

Araştırmanın "eğlendirme" alt kategorisi kapsamında katılımcılar veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin kendileri için oldukça anlamlı, keyifli ve eğlenceli olduğu şeklinde çeşitli ifadelerde buldukları tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu bulguya ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri şöyledir:

"Çocuğuma yakın çevremizdeki tarihi ve kültürel yerleri gezdirmem, ev ve okul harici bir yerde eğitim öğretim görmesi çok anlamlı ve eğlenceliydi. (..). Ayrıca çocuğumla yaşadığımız şehri daha yakından tanıdık ve sahip olduğumuz tarihi yapı ve makamları öğrendik." V1

"İlk ara tatilde eğitim öğretim amaçlı gezide bulduk. Eğlenceli ve güzeldi. En önemli katkısı bence kültürel yapılarımız hakkında bilgi sahibi olmamızdır." V5

"İnceleme gezisine çıkıldı. Gezi sırasında notlar alındı ve röportaj yapıldı. Bana en önemli katkısı çocuğumla birlikte eğlenceli bir zaman geçirmiş oldum." V15

"Verilen etkinlikleri yaptık, fotoğraf çektik, ses kaydı yaptık, not aldık. Keyifli ve eğlenceli bir zaman geçirdik. Yaşadığımız şehrin kültürel yapılarının ne kadar çok olduğunu benim de ne kadar habersiz olduğumu gördüm." V19

Araştırmanın "tarihi bilinç oluşturma" alt kategorisi kapsamında bir veli, gerçekleştirmiş olduğu aile katılımlı inceleme gezilerini tarih bilinci oluşturanın bir aracı olarak gördüğünü "Tarihi yerleri ve yapıları ziyaret ettik. En önemli nokta çocuğumuzun öğrenme sürecine eşlik etmek birlikte zaman geçirmek gerçekten çok anlamlı ve eğlenceliydi. Bence bu tür faaliyetler yaşadığımız şehri tanımamız, **tarihi bilinç sahip olmamız** ve kültürümüz hakkında daha çok bilgi sahibi olmamız açısından oldukça önemlidir." V2 şeklindeki sözleriyle ifade etmiştir.

Araştırmanın "öğrencilere dönük katkılar" ana kategorisi kapsamında "tarihi yapı ve mekanları tanıma" (f=15), "şehri tanıma" (f=10), "derse ilgi ve motivasyonu artırma" (f=8), "öğrenmede kalıcılığı sağlama" (f=7), "akademik başarıyı artırma" (f=5), "doğal güzellikleri tanıma" (f=1) ve "eğlendirme" (f=1) alt kategorileri elde edilmiştir. Buna göre veliler, gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezilerinin çocuklarına (öğrencilere) çeşitli yararlar sağladığını belirtmiştir (Tablo 4).

Araştırmanın "öğrencilere dönük katkılar" ana kategorisinin "tarihi yapı ve mekanları tanıma" alt kategorisi kapsamında velilerin önemli çoğunluğu (%75), gerçekleştirdikleri aile katılımlı inceleme gezileriyle birlikte çocuklarının yakın çevrelerindeki tarihi yapı ve mekanları tanıma fırsatını yakaladıklarını belirtmiştir (Tablo 4). Diğer bir ifadeyle bazı katılımcılar, öğrencilerin yakın çevrelerindeki yapıları tanımalarını, yaşadığı yerin tarihi güzellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları gibi veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin birçok olumlu katkısının olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla inceleme gezileri sadece veliler açısından değil aynı

Tablo 4.
Veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin öğrencilere dönük katkıları

Kod	f	%
Tarihi yapı ve mekanları tanıma	15	75
Şehri tanıma	10	50
Derse ilgi ve motivasyonu arttırma	8	40
Öğrenmede kalıcılığı sağlama	7	35
Akademik başarıyı arttırma	5	25
Doğal güzellikleri tanıma	1	5
Eğlendirme	1	5

(n=20).

zamanda öğrenciler açısından da yaşadıkları yerlerin tarihi yapılarını ve mekanlarını tanımaları bakımından oldukça önemli faaliyetlerdendir. Nitekim veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezileri sayesinde öğrenciler tarihi yapıları ve mekanlar hakkında daha derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde fikir sahibi oldukları söylenebilir. “Öğrencilere dönük katkıları” ana kategorisinin “tarihi yapı ve mekanları tanıma” alt kategorisine ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri ise şöyledir:

“Önemli katkısı olduğunu düşünüyorum özellikle dersteki konuları daha iyi öğrenmesi açısından iyi bir etkinlik yapılmış oldu. Ayrıca Kilis’te bu kadar tarihi yerler olduğunu bilmiyordum ve hiç görmediği yerleri gördü, tanıdı. Böylece yaşadığı yeri de daha iyi tanıdı bence.” V9

“Tabii ki katkısı olmuştur. Görerek öğrenmek daha akılcıdır. Kilis’te olan tarihi yerleri ve yapıları daha iyi tanıdı. Şehrin geçmişini hep birlikte öğrendik.” V11

“Oldu bilmediği yerleri gördü ve tarihi ve kültürel yerleri öğrendi. Özellikle çevremizdeki tarihi yapıları yakından tanıma fırsatını yakalayarak yaşadığı şehri daha yakından tanıma fırsatı buldu.” V15

“Tabii ki oldu tarihi yerleri canlı olarak görüp tanıdı ve çocuğum hem tarihi yerleri öğrendi hem de dersi daha çok sevmeye başladı.” V18

Araştırmanın “şehri tanıma” alt kategorisi kapsamında velilerin yarısı, gerçekleştirdikleri aile katılımlı inceleme gezileriyle birlikte çocuklarının yaşadıkları kenti daha iyi tanıma şansı yakaladıklarını ifade etmiştir (Tablo 4). Nitekim velilerin gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezileri sayesinde çocuklarının yaşadıkları şehir hakkında daha derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde fikir sahibi oldukları söylenebilir. Bu bulguya ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri şu şekildedir:

“Bulunduğu ilin geçmişi ve kültür yapısından bilgi sahibi oldu. Yani yaşadığı ili daha yakından tanıdı. Ayrıca sosyal bilgiler dersini daha çok sevdi gittiğini gördüm, tarihi yerler hakkında da daha çok bilgi sahibi oldu.” V6

“Oldu, özellikle tarihi yerleri yakından tanıma fırsatı buldu. Kendi yaşadığı ili daha iyi tanıdı.” V14

“Kilis’te bu kadar tarihi yapının olduğunu öğrendiği gibi bu durum çocuğumun ilgisini çekti çünkü Kilis’in önemli bir şehir olmadığını düşünüyordum fikri değişti. Kilis’i daha çok tanıdı, bu şehir hakkında birçok bilgi edindi” V19

“Evet oldu. Görerek, gezerek öğrendi, Kilis hakkında bilgi sahibi oldu ve tarihi yerlerin geçmişiyle ilgili bilgiler öğrendi. Sosyal bilgiler dersinin bu şekilde işlenmesi onun çok ilgisini çekti. Yani dersi böyle daha çok sevdi.” V20

Araştırmanın “derse ilgi ve motivasyonu arttırma” alt kategorisi kapsamında veliler, gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin çocuklarının sosyal bilgiler dersine yönelik ilgi, tutum ve motivasyonlarını arttırdığını belirtmiştir (Tablo 4). Bu bulguya ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri şöyledir:

“Tarihi ve kültürel yerleri öğrenmiş oldu, derse olan ilgisi arttı. Ayrıca tarihimizi daha iyi öğrenmiş bilgiler daha kalıcı olmuştur.” V7

“Oldu, daha çok ilgilenmeye başladı dersleriyle özellikle kızım onunla ilgilendiğimizi gördükçe çok daha iyi oldu. Ayrıca memleketini tanımış oldu.” V16

“Evet oldu tarihi binaları yerinde inceledi ve bu da onu sosyal bilgiler dersine daha çok motive etti bence tarihi incelemeye gittiği yerler hakkında daha çok bilgi sahibi oldu.” V17

Araştırmanın “öğrenmede kalıcılığı sağlama” alt kategorisi kapsamında veliler, gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezilerinin çocuklarının öğrendikleri bilgilerin kalıcılığını sağlamada etkili olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 4). Bu bulguya ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri şöyledir:

“Katkıları olmuştur. Bu gezilen yerlerin tarihi geçmişi ve kültürümüz hakkında bilgiler öğrendiler. Derslerine de olumlu katkılar olacaktır. Çünkü ders konu amaçlı yaptığımız için çocuğumun konuları daha iyi öğrenmiş olduğunu, başarısının artacağını düşünüyorum. Ayrıca öğrendiklerinin onda daha kalıcı olacağı fikrindeyim de. V3

“Oldu çünkü çocuğumun tarihi yapıları bir bir inceleyerek görebildiğini anlamış, tarihi yapılar hakkında bilgi sahibi oldu ve böylece bilgiler daha kalıcı oldu onun için.” V8

Olduğunu düşünüyorum özellikle sosyal bilgiler dersine ilgisi daha çok arttı. Ders notunu olumlu yönde etkileyeceğini, öğrendiği bilgilerin daha kalıcı olacağını düşünüyorum. V13

Araştırmanın “akademik başarıyı artırma” alt kategorisi kapsamında veliler, gerçekleştirdikleri inceleme gezilerinin çocuklarının akademik başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini belirtmiştir (Tablo 4). Bu bulguya ilişkin bazı katılımcıların doğrudan ifadeleri şu şekildedir:

“Olmuştur: Vilayetimiz daha yakından tanımış oldu. Tarihi ve kültürel yapılarımdan bir nebze fikir edinebileceğine, derslerine katkı sağlayacağına inanıyorum. Yani bence sosyal dersinde daha iyi not alacak. Çünkü bu konuyu işliyorlar.” V1

“Mutlaka olmuştur çünkü çocuğumun gezerek görebildiğini öğrenme imkânı buldu. Derslerini olumlu etkilemiştir. Mesela sosyal bilgiler dersinde daha iyi not alacağını düşünüyorum.” V4

“Gerçekleştirdiğiniz inceleme gezisinde çocuğuma katkıları çok oldu çocuğumun Kilis hakkında bilgisi arttı ve derslerine de olumlu yansıtacağını, notunun daha iyi olacağını düşünüyorum. Sosyal Bilgiler dersini de daha çok sevdiğini gördüm.” V5

Araştırmanın “doğal güzellikleri tanıma” alt kategorisi kapsamında bir veli, gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezileri sayesinde öğrencilerin yakın çevrelerindeki doğal güzellikler hakkında daha çok bilgi sahibi olduklarını “Gerçekleştirdiğimiz inceleme gezisinin çocuğumuza katkıları oldu. Yakın çevremizdeki doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel öğelerini görme ve tanıma fırsatı buldu.” V10 şeklindeki sözleriyle dile getirmiştir. Başka bir veli ise araştırmancının “eğlendirme” alt kategorisi kapsamında gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezilerinin çocuklar için oldukça keyifli, anlamlı ve eğlenceli olduğunu “Mekânı herhangi bir araç kaynak olmadan bizzat kendisinin algılama anlamlandırması ve kendi düşünce dünyasına göre ifade etmesi çok daha etkili, kalıcı ve eğlenceli bir öğrenme yöntemi olduğu kanısındayım. Ebeveynleri ile öğrenme süreci tamamladığı için daha mutlu olduğumu gördüm.” V2 şeklinde belirtmiştir.

Veli Eşliğinde Gerçekleştirilen Aile Katılımlı İnceleme Gezilerine Dönük Veli Deneyimlerini Etkileyen Durum veya Ortamlara İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında velilerin, gerçekleştirmiş oldukları aile katılımlı inceleme gezilerine yönelik deneyimlerini etkileyen durum veya ortamlar “sorun yaşanan durum veya ortamlar” ile “sorun yaşanmayan durum veya ortamlar” şeklinde iki ana kategoride bu kategorilere bağlı alt kategorilere göre sınıflandırılmış ve Şekil 2’de sunulmuştur.

Veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine yönelik veli deneyimlerini etkileyen durum veya ortamlar kapsamında velilerin önemli bir çoğunluğu (%70), gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezileri sırasında herhangi bir sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Bu bağlamda araştırmanın “sorun yaşanmayan durum veya ortamlar” ana kategorisi kapsamında “plan ve programa uyulması” ($f=7$), “konunun güncel olması” ($f=4$), “yeterlik algısı” ($f=3$) ve “deneyim” ($f=2$) alt kategorileri oluşturulmuştur (Tablo 5).

Araştırmanın “sorun yaşanmayan durum veya ortamlar” alt kategorisine ait veriler incelendiğinde; plan ve programa uyulması, bu tür aktivitelerin güncel ve yapılabilir olması, bu tür aktiviteleri gerçekleştirebilecek yeterliliğe sahip olunması ve ders/konu amaçlı olmasa da daha önceden yapılan gezilerin sağlamış olduğu deneyimlerin velilerin aile katılımlı inceleme gezilerini gerçekleştirme sürecinde herhangi bir sorun yaşamamaları üzerinde etkili olduğu

tespit edilmiştir. Bu bağlamda görüş belirten tüm katılımcıların doğrudan ifadeleri şu şekildedir:

“Herhangi bir sorun yaşamadık. Çünkü verilen plan ve programa uyum bu yüzden sorun yaşamadım” V1

“İnceleme gezisinde bir problem ve engel yaşanmadı çok güzel bir gezi oldu ve çok eğlendim. Hocanın gönderdiği evraklar çok işe yaradı, nerede ne yapacağımız belliydi.” V5

“Herhangi bir zorluk ya da problem yaşamadık. Çünkü hocanın gönderdiği program çok işe yaradı.” V6

“Herhangi bir zorluk yaşamadım. Çünkü program ve plandaki yerleri biliyordum. Programa da uymam işimi kolaylaştırdı.” V7

“Herhangi bir sorun yaşamadım. Herhangi bir sorunla karşılaşmadık. Gayet verimli ve eğlenceliydi. Özellikle bu tür konular gündelik konulardır. Bu nedenle çok da zorlanılacak konular değil. Yani çocuğuma bir yeri gezdirip anlatacak kadar yeterli görüyorum.” V8

“Büyük bir problem yaşamadık. Çünkü daha önceden de çocuğumu gezilere götürüp, o yeri ona anlatıyordum. Ama ders konu amaçlı daha fazla yapılırsa daha etili olabiliriz.” V9

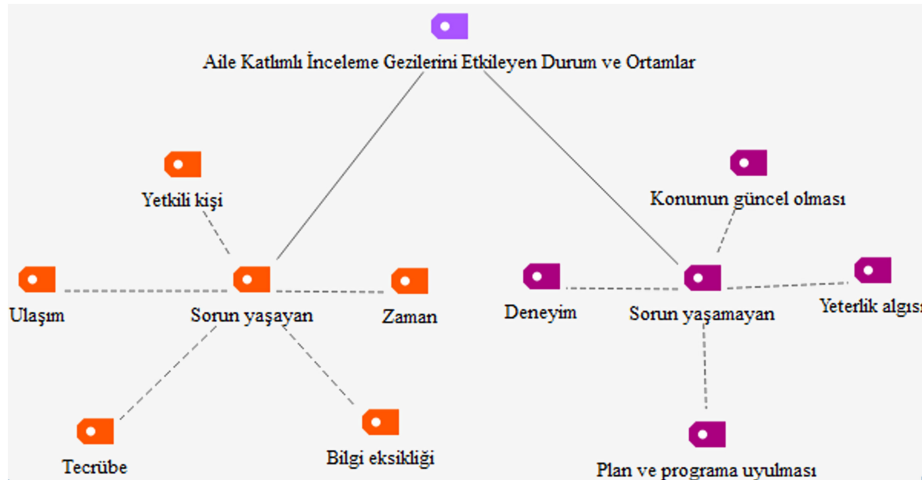
“Bir problem yaşamadım. Çünkü bu konuda kendimi yeterli görmekteydim. Yani çocuğuma bir yeri gezdirip orası hakkında bilgi verecek kadar iyi olduğumu düşünüyorum.” V11

“Hayır, çok önemli bir sorunla karşılaşmadık. Hocanın gönderdiği program ve plana uyum bu nedenle bir sorun yaşamadık.” V12

“Bir zorluk yaşamadım gayet eğlenceli ve güzel bir etkinlikti. Bu tür etkinliklerle güncel olduğu için çok zorlanmadı.” V14

“Hayır, herhangi bir sorunla karşılaşmadık. Bence bu tür geziler çok anlamlı çünkü hem geziyorsunuz hem öğreniyorsunuz hem de çocuklara örnek oluyorsunuz. Sorun yaşamadım, çünkü çocuğumu geziye götürüp gezi alanını anlatacak kadar yetkin görüyorum kendimi.” V16

“Hayır, hiçbir engel ve sorun yaşamadık. Bence çok faydalı ve eğlenceliydi. Ders konu amaçlı olmasa da çocuğumla daha önceden de bu tür etkinlikler yapmışım bu nedenle az da olsa

Şekil 2.

Katılımlı İnceleme Gezilerine Yönelik Velilerin Deneyimlerini Etkileyen Durum veya Ortamlar.

Tablo 5.

Aile katılımlı inceleme gezilerinde sorun yaşanmayan durum veya ortamlara dair gerekçeler

Kod	f	%
Sorun yaşamayan	14	70
Gerekçeler		
Plan ve programa uyulması	7	35
Konunun güncel olması	4	20
Yeterlik algısı	3	15
Deneyim	2	10

(n=20)

deneyim vardı. Ama bu kez ders amaçlı yaptım, programa da uyunca bir sorun yaşamadım.” V17

“Bir zorluk yaşamadık. Çünkü bu tür geziler herkesin yapabileceği türden neticede geziyoruz gittiğimiz yerdeki tabelaları okuyoruz ve orası hakkında bilgi sahibi oluyoruz. Ama bence daha fazla yapılmalı çünkü ne kadar yapılsa bizde o kadar deneyimli oluruz. Çünkü biraz deneyimsizlik yaşadım.” V18

“Bir zorluk yaşamadım. Gezmeyi seviyorum. Sosyal konular olduğu için açıkçası çok zorlanmadım. Ama biraz daha deneyimli olsaydım daha iyi olurdu. Yani daha önceden birkaç kez ders konu amaçlı çocuğumu gezdirseydim daha verimli olabilirdi.” V19

“Hiçbir zorluk yaşamadık. Program olduğu için ben de programa uydum bu nedenle çok önemli bir sorun yaşamadım. Sadece keşke böyle bir gezme kültürümüz olsa. Çünkü ders amaçlı gezmeler çocuklar için çok faydalı bir etkinlik.” V20

Araştırmaya katılan velilerin bir bölümü (%30) aile katılımlı inceleme gezileri sırasında birtakım sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu bağlamda araştırmanın “sorun yaşanan durum veya ortamlar” ana kategorisi kapsamında “bilgi eksikliği” (f=4), “tecrübe eksikliği” (f=3), “yetkili kişi bulamama” (f=2), “ulaşım sorunu” (f=2) ve “zaman bulamama” (f=1) alt kategorileri oluşturulmuştur (Tablo 6).

Araştırmanın “sorun yaşanan durum veya ortamlar” alt kategorisine ait veriler incelendiğinde; bilgi ve tecrübe eksikliği, gezi alanında yetkili kişi bulamama, ulaşım sorunu ve bu tür aktivitelere ayıracak zaman bulamama gibi çeşitli gerekçelerle velilerin aile katılımlı inceleme gezilerinde bazı sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu kapsamda görüş belirten tüm katılımcıların doğrudan ifadeleri şöyledir:

“Daha önce buna benzer herhangi bir etkililiği beraber gerçekleştirmediğimiz için çocuğumun dikkatini geçtiğimiz

Tablo 6.

Aile katılımlı inceleme gezilerinde sorun yaşanan durum veya ortamlara dair gerekçeler

Kod	f	%
Sorun yaşayan	6	30
Gerekçeler		
Bilgi eksikliği	4	20
Tecrübe eksikliği	3	15
Yetkili kişi bulamama	2	10
Ulaşım sorunu	2	10
Zaman bulamama	1	5

(n=20).

yerlerin tarihi kaynaklarına yönlendirme noktasında sıkıntılar yaşadım. Yani bilgi ve tecrübe eksikliği önemli bir sorundu benim için.” V2

“Gezdiğimiz yerlerden bazılarının ulaşımı zordu. Bunun dışında bir sorun yaşamadık.” V3

“Çok önemli bir sorun olmasa da zaman bulma konusunda zorluk yaşadım. Çünkü etkinlik yapıldığı hafta iş yoğunluğum çoktu. Etkinlik iki haftalık uzun süreye yayılmış olsaydı daha iyi olurdu bence.” V4

“Bazı gezi yerlerinde yetkililerin olmaması önemli bir sorundu. Yetkili birisi olsaydı ve anlatsaydı daha da güzel olacaktı. Çünkü bilgi ve tecrübe eksikliğim de vardı.” V10

“Çok önemli bir sorun yaşamadık ama bir iki defa daha yapsak daha iyi olacağını düşünüyorum çünkü tecrübe çok önemli. Tecrübe ve bilgi eksikliğini yaşadım.” V13

“Problem yaşadık. Hz. Talha ve Zübeyir makamına girip göremedik, çünkü yetkili birini bulamadık ve Ulu Camii zor bulduk. Bazı yerlerin ne zaman yapıldığının bilgisini alamadık, bilgim de olmadığı için çocuğuma yeteri kadar bilgi veremedim. Araç olmadığı için Oylum Höyük’e gidemedik.” V15

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada ortaokul sosyal bilgiler dersi kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine yönelik veli deneyimleri ortaya konmuştur. Bu amaçla velilerin gerçekleştirmiş olduğu inceleme gezileri sırasında ne tür faaliyetlerde buldukları ve hangi durum veya ortamların velilerin deneyimleri üzerinde etkili olduğu incelenmiştir. Bu bağlamda veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine yönelik katılımcıların deneyimleri “yapılan faaliyetler,” “veliye dönük katkılar” ve “öğrenciye dönük katkılar” olmak üzere üç ana kategoride ve bu üç kategori altında alt kategoriler olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Yapılan faaliyetler kapsamında velilerin fotoğraf ve video çekimi, not tutma, ses kaydı, kroki ve taslak resim çizimi ve röportaj gibi çeşitli faaliyetlerde bulunarak gezi sürecini kaydettikleri tespit edilmiştir. Kuşkusuz inceleme gezilerinin amacına ulaşması için “uygulama öncesi,” “uygulama sırası” ve “uygulama sonrası” (Alkış, 2008; Behrendt & Franklin, 2014; Bozdoğan, 2007; Garipağaoğlu, 2001; Güngördü, 2002; Kızıldaş & Sak, 2016; Meydan, 2009; Rix & McSorley, 1999) olmak üzere belirli aşamalarda birtakım faaliyetlerin yapılması gerekmektedir. Özellikle inceleme gezileri sırasında “öğrencilerin not almaları, resim, kroki, fotoğraf veya video çekimleri, numune almaları vb. sağlanmalıdır” (Demir, 2021, s. 35). Bu araştırma kapsamında da velilerin bu kriterlere uygun hareket ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle velilerin; gezip gördükleri yerleri üstünkörü değil, fotoğraf ve video çekimleri ya da çeşitli notlarla kayıt altına alma davranışında buldukları belirlenmiştir. Bu bulgu, velilerin gerçekleştirmiş oldukları inceleme gezilerini “basit bir ziyaret, sıradan bir gezi ve rastgele bir inceleme” (Korkmaz, 2006, s. 50) olarak görmediklerini, aksine bu gezilerin çocukları açısından oldukça değerli olduğunu, kendilerine dönük eğitsel yönünün de farkında olduklarını göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin velilere çeşitli yararlarının (tarihi yapı ve mekanları tanıma, şehri tanıma, kültürel farkındalık oluşturma, eğlendirme, tarihi bilinç oluşturma) olduğu tespit edilmiştir. Selanik Ay (2010) insan-çevre ve insan-mekân arasındaki ilişki boyutunun farkına varılması

açısından inceleme gezilerinin oldukça önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadenin mevcut çalışmanın bulgularıyla desteklendiği görülmektedir. Benzer şekilde Meydan ve Akkuş'un (2014, s. 404) da "tarihi mekanlar ve arazi çalışmalarıyla öğrenciler, yer yüzünde bulunan farklı yerleri, farklı insanları, kendisiyle yaşadığı yer arasındaki mekânsal ilişkiyi algılamak, anlamak ihtiyacı duymalarıyla birlikte, mekân-tarih ilişkisini de kavramış olacaktırlar." şeklindeki ifadelerinde belirtilen algının bu çalışmaya dahil olan kişilerde somutlaştığı söylenebilir. Dolayısıyla inceleme gezileri bireylerde kültürel mirasa yönelik farkındalık sağladığı gibi bireyin kendisiyle yaşadığı yer arasındaki mekânsal ilişkiyi algılamasında da önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Bu durumun aile katılımlı inceleme gezileri için de geçerli olduğunun ortaya konması, bu araştırmanın önemli sonuçlarından biridir.

Veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin öğrencilere de çeşitli katkılarının (tarihi yapı ve mekanları tanıma, şehri tanıma, derse karşı ilgi ve motivasyonu artırma, öğrenmede kalıcılığı sağlama, akademik başarıyı artırma, doğal güzellikleri tanıma, eğlendirme) olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin öğrencilerde somut kültürel miras öğelerinden olan tarihi yapı ve mekanlara yönelik farkındalık uyandırdığı sonucuna varılmıştır. Demir (2021) tarafından yapılan çalışmada da gerek veli gerekse öğretmen eşliğinde yapılan inceleme gezilerinin öğrencilerde kültürel mirasa yönelik farkındalık sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğrencilerde kültürel mirasa yönelik farkındalığın sağlanması adına gerek veli gerekse öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin oldukça etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada velilerin gerçekleştirmiş oldukları aile katılımlı inceleme gezilerinin, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik ilgi, tutum ve motivasyonlarını artırdığı sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde çeşitli araştırmalarda da öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik öğrencilerin ilgi, tutum ve motivasyonlarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Atayeter & Tozkoparan, 2014; Çerkez, 2011; Filiz, 2010; Koca, 2014; Yıldırım, 2012; Yorulmaz, 2016). Ayrıca fen bilimleri (Bozdoğan & Yalçın, 2006; Bozdoğan, 2007; Behrendt & Franklin, 2014; Demirel & Özcan, 2020; Geylan, 2014; Görmez, 2014; Patrick, 2010) alanında yapılan çalışmalarda da söz konusu bulguya benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Yarbrough'un (1996) çalışmasında ise müze-okul iş birliği yapılarak "Aile Bilim Gecesi" düzenlenmiş ve bu programa öğretmenlerin yanı sıra aileler de katılmıştır. Söz konusu "Aile Bilim Gecesi" programına katılmış olan ailelerin çocuklarının fen dersine yönelik motivasyon ve tutumlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Bozdoğan, 2007). Dahası Demir (2021) tarafından yapılan çalışmada veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik ilgi, tutum ve motivasyonlarını artırdığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, aile katılımlı inceleme gezilerinin, derse yönelik motivasyon ve tutuma olumlu katkı sağladığını göstermesi bakımından önemlidir.

Araştırma kapsamında velilerin gerçekleştirmiş oldukları aile katılımlı inceleme gezilerinin öğrencilerin yaşadığı kenti daha iyi ve yakından tanımalarına imkân tanınmanın yanı sıra öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı ve edinilen bilgilerin kalıcılığını sağladığı belirlenmiştir. Bu bulguya paralel olarak sosyal bilgiler alanında yapılan ilgili çalışmalar (Açıkgöz, 2006; Ay, 2015; Çetin & Metin, 2013; Gökaya & Yeşilbursa, 2009; Koca, 2014; Mazman, 2007; Özkan, 2009), coğrafya alanındaki çalışmalar (Ballı, 2009; Korkmaz, 2006; Orion & Hofstein, 1994; Özyay, 2003), fen bilimleri alanındaki çalışmalar (Bozdoğan & Yalçın, 2006; Bozdoğan, 2007;

Namlı, 2018), tarih (Çınar, 2017) ve biyoloji alanındaki çalışmalar (Geylan, 2014; Görmez, 2014; Killermann, 1998; Patrick, 2010) inceleme gezilerinin öğrencilerin başarılarını artırdığını göstermektedir. Ayrıca Nundy'nin (1999) vurguladığı gibi inceleme gezilerinin öğrencileri sadece duyuşsal yönden olumlu etkilemediği aynı zamanda sınıf ortamına göre başarıyı artırdığı ve öğrencileri bilişsel olarak desteklediği söylenebilir. Demir (2021) tarafından yapılan çalışmada da gerek veli gerekse öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı gibi öğrenilen bilgilerin kalıcılığını da sağladığı sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla gerek öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin gerekse veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin derse yönelik akademik başarıyı arttırması, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını sağlaması bakımından oldukça önemli olduğu vurgulanabilir.

Araştırma kapsamında veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin gerek veliler gerekse öğrenciler tarafından oldukça anlamlı ve eğlenceli bulunduğu sonucuna varılmıştır. Alanyazın incelendiğinde çeşitli çalışmalarda öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin de oldukça heyecan verici ve eğlenceli bulunduğu görülmektedir (Kayalı, 2003; Ocak ark., 2013; Tortop & Özek, 2013; Tutkun ark., 2019). Bu bağlamda alanyazın ile mevcut çalışmanın bulgularının birbirini desteklediği söylenebilir. Diğer bir ifadeyle gerek çeşitli kademede öğrencilerin gerekse öğretmen adayları ve öğretmenlerin yanı sıra çocuklarına eşlik ederek aile katılımlı inceleme gezilerini gerçekleştiren velilerin de benzer şekilde inceleme gezilerini oldukça heyecan verici ve eğlenceli bulduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında velilerin inceleme gezileri sırasında yaşadıkları sorunlar da irdelenmiştir. Velilerin büyük bir bölümü inceleme gezileri sırasında herhangi bir sorun yaşamadıklarını, çok azı ise birtakım zorluklar yaşadıklarını belirtmiştir. İnceleme gezileri sırasında sorun yaşamadıklarını ifade eden velilerin görüşleri değerlendirildiğinde; verilen plan ve programa uyulması, bu tür aktivitelerin güncel ve yapılabilir olması, velilerin de bu tür aktiviteleri gerçekleştirebilecek yeterliliğe sahip olması ve ders/konu amaçlı olmasa da daha önceden yapmış oldukları gezilerin sağlamış olduğu deneyimin velilerin sorun yaşamamaları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. İnceleme gezileri sırasında birtakım sorunlar yaşadığını ifade eden velilerin görüşleri değerlendirildiğinde ise bilgi ve tecrübe eksikliği, gezi alanında yetkili kişi bulamama, ulaşım sorunu ve bu tür aktivitelere ayıracak bir zaman dilimini bulmama gibi çeşitli faktörlerin etkili olduğu tespit edilmiştir. Çeşitli araştırmalar öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinde öğretmenlerin zaman baskısı, ulaşım sorunu, ekonomik ve bürokratik zorluklar yaşadıklarını ve bu zorluklardan dolayı az sayıda öğretmenin bu aktiviteleri tercih ettiğini ortaya koymaktadır (Akengin & Demirsoy, 2011; Atayeter & Tozkoparan, 2016; Çelikkaya & Kuş, 2009; Çetin ark., 2010; Ersoy & Kaya, 2009; Güven ark., 2004; Karakaş Özü, 2010; Mazman, 2007; Orion ark., 1997; Simmons, 1998; Tatar & Bağrıyanık, 2012). Alanyazında öğretmenlerin belirtmiş oldukları bu engellerden sadece "zaman yetersizliği" sorunu inceleme gezileri önündeki ortak engel olarak görülmektedir. Diğer bir ifadeyle ekonomik, bürokratik ve ulaşım gibi inceleme gezileri önündeki engelleyici faktörlere değinmeyen veliler kendileri için bilgi ve tecrübe eksikliğini engelleyici faktör olarak görmektedir. Velilerin belirtmiş oldukları bilgi ve tecrübe eksikliği giderildiği takdirde veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin uygulanabilirlik açısından daha olumlu sonuçlar vereceği söylenebilir. Alanyazındaki ilgili bulgular ile mevcut çalışmada ulaşılan bulgular birlikte

değerlendirildiğinde öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerine göre veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinde daha az sorunun yaşanması oldukça anlamlıdır. Kuşkusuz çok faydalı eğitsel etkinliklerden biri olan inceleme gezilerinin gerektiğinde veli eşliğinde gerçekleştirilmesi bu tür faaliyetlerin etkililiğini artıracaktır.

Araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin eğitim sürecinde oldukça olumlu yansımalarının olduğu bilinmesine rağmen ne yazık ki çeşitli engellerden dolayı bu faaliyetlerden yeteri kadar yararlanılamamaktadır. Bu noktada aile katılımlı inceleme gezilerinden faydalanılarak eğitim öğretimi sürecinde inceleme gezilerinden yararlanabilir.
- Velilerin gerçekleştirmiş oldukları aile katılımlı inceleme gezileri sırasında bazı velilerin bilgi eksikliğinden dolayı inceleme gezilerini gerçekleştirirken zorlandıkları sonucuna varılmıştır. Okul aile iş birliği kapsamında çeşitli toplantılar yapılarak veliler aile katılımlı inceleme gezileri hakkında bilgilendirilebilir.
- Veliler inceleme gezileri sırasında tecrübe eksikliğine dikkat çekerek aile katılımlı inceleme gezilerini gerçekleştirirken zorlandıklarını belirtmiştir. Dolayısıyla okul öncesi kademedeki itibaren başlayarak velilere birden fazla aile katılımlı inceleme gezisi yaptırılarak bu alanda tecrübe kazanmaları sağlanabilir.
- Mevcut araştırmadaki veliler, sosyal bilgiler dersi kapsamında ve ortaokul beşinci sınıf öğrencilerine eşlik ederek aile katılımlı inceleme gezilerini gerçekleştirmiştir. Farklı kademelerdeki öğrencilerle ve farklı disiplinlerde de benzer çalışmalar yapılarak velilerin bu gezilere ilişkin deneyimleri değerlendirilebilir.
- Velilerin deneyimlerinden hareketle veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerinin, öğrencilere (derse yönelik ilgiyi ve akademik başarıyı artırma, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını sağlama, kültürel mirasa yönelik farkındalık sağlama, yaşanan kenti yakından tanıma, vb.) ve velilere (kültürel mirasa yönelik farkındalık sağlama, yaşanan kenti yakından tanıma, vb.) birtakım olumlu yansımalarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla veli eşliğinde gerçekleştirilen aile katılımlı inceleme gezilerine öğretim programlarında yer verilebilir.

Etik Komite Onayı: Bu araştırmada, araştırma etiği ilkeleri dikkate alınarak veriler elde edilmiş ve raporlaştırılmıştır. Araştırma hakkında katılımcılar bilgilendirilmiş ve katılımcıların gönüllük çerçevesinde araştırmaya katılmalarına dikkat edilmiştir. Bu araştırmanın verileri Ocak 2020 yılından önce toplandıktan etik kurul izni alınmamıştır

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: In this study, data were obtained and reported by considering the principles of research ethics. Participants were informed about the research and attention was paid to the participation of the participants in the research within the framework of voluntariness. Since the data of this study were collected before January 2020, ethical committee approval was not obtained.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The authors declare that they have no competing interest.

Funding: The author declared that they have no competing interest.

Kaynaklar

- Açıkgöz, M. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde gezi-gözlem ve inceleme yönteminin etkinliğinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez No. 191075).
- Ahioğlu Lindberg, E. N. (2014). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin aile katılımı ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1339-1361.
- Akengin, H., & Demirsoy, M. (2011). Dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 33, 5-23.
- Akkaya, M. (2007). *Öğretmenlerin ve velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarına ilişkin görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 211682).
- Aksoy, P. (2017). Okul öncesi eğitimde ailenin önemi-okul aile işbirliği. In Z. Seçer-Şahin (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* (ss. 225-249). Eğiten kitap.
- Alkış, S. (2008). Coğrafya öğretiminde inceleme gezileri ve arazi çalışmaları. In R. Özey & A. Demirci (Eds.), *Coğrafya öğretiminde yöntem ve yaklaşımlar* (ss. 77-106). Aktif Yayınevi.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. *MANAS Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihi mekanlarla tarih öğretimi: tarih öğretmenlerinin "müze eğitimi"ne ilişkin görüşleri* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 120673).
- Atayeter, Y., & Tozkoparan, U. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenleri ve 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde gezi gözlem yönteminin uygulanmasına yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 1-21.
- Atayeter, Y., & Tozkoparan, U. (2016). Sosyal bilgiler derslerinde gezi gözlem yöntemini planlama uygulama ve sonuçlandırma açısından bir değerlendirme. In H. Babacan & S. Özer (Eds.), *Sosyal ve liberal bilimlerde yeni yönelimler* (ss. 171-188). Gece Kitaplığı.
- Ay, M. A. (2015). *Gezi gözlem ve inceleme yönteminin 7. sınıf sosyal bilgiler programında "ekonomi ve sosyal hayat" ünitesinde vakıflar konusunun işlenmesinde öğrenci başarı ve tutumları üzerine etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 399357).
- Aytaç, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimlerinde gezi-gözlem metodunun yeri ve önemi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11-1(21), 55-69.
- Ballantyne, R., & Packer, J. (2009). Introducing a fifth pedagogy: Experience-based strategies for facilitating learning in natural environments. *Environmental Education Research*, 15(2), 243-262. [CrossRef]
- Ballı, A. (2009). *9. sınıf fiziki coğrafya konuları öğretiminde gezi gözlem yönteminin önemi (bağcılar ilçesi örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 231820).
- Başaran, S. T., & Koç, F. (2001). *Ailenin çocuğun okuldaki eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanması için alternatif bir model*. Milli Eğitim Basımevi.
- Behrendt, M., & Franklin, T. (2014). A review of research on school field trips and their value in education. *International Journal of Environmental and Science Education*, 9(3), 235-245.
- Bozdoğan, A. E. (2007). *Bilim ve teknoloji müzelerinin fen öğretimindeki yeri ve önemi* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 207028).
- Bozdoğan, A. E., & Yalçın, N. (2006). Bilim merkezlerinin ilköğretim öğrencilerinin fene karşı ilgi düzeylerinin değişmesine ve akademik başarılarına etkisi: Enerji parkı. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(2), 95-114.
- Carrier, S. J. (2009). The effects of outdoor science lessons with elementary school students on preservice teachers' self-efficacy. *Journal of Elementary Science Education*, 21(2), 35-48. [CrossRef]
- Çelikkaya, T., & Kuş, Z. (2009). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 741-758.

- Çengelci, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf dışı öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1823–1841.
- Çerkez, S. (2011). *Sosyal bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 289889).
- Çetin, M. A., & Metin, C. (2013). Mezarlık ve şehitlik ziyaretlerinin tarih bilgisi ve bilincinin oluşumunda ve öğrencinin akademik başarısındaki etkisi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 44–66.
- Çetin, T., Kuş, Z., & Karatekin, K. (2010). Sınıfve sosyal bilgiler öğretmenlerinin gezi-gözlem yöntemine ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 158–180.
- Christenson, S. L. (2004). The family-school partnership: An opportunity to promote the learning competence of all students. *School Psychology Review*, 33(1), 83–104. [CrossRef]
- Çınar, S. (2017). *Etkinlik temelli alan gezilerinin öğrenci başarısı ve tarihsel beceriler üzerindeki etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 493953).
- Coulombe, G. (1995). Parental involvement: A key to successful schools. *National Association of Secondary School Principals (NAASP) Bulletin*, 79(567), 71–75. [CrossRef]
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (Ş. B. Demir, Çev.). Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Çulha, B. (2006). *Tarihsel mekanlarda keşfederek öğrenme yoluyla sosyal bilgiler öğretimine yönelik öğrenci görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 189836).
- Demir, Y. (2021). *Sosyal bilgiler dersinde veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin etkililiği* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 676230).
- Demirel, R., & Özcan, H. (2020). Ortaokul öğrencileri ile bir okul dışı öğrenme ortamına alan gezisi: Tropikal kelebek bahçesi örneği. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 120–144.
- Argon, T., & Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitime katılımına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80–95.
- Diken, H. İ. (2009). Okul-aile iş birliğinin tanımı, kapsamı ve önemi. In E. A. Küçükylmaz (Ed.), *Okul aile ve çevre iş birliği* (ss. 3–13). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Dinç, B. (2015). Okul öncesi eğitimde aile ve toplum işbirliği. In N. Avcı & M. Toran (Eds.), *Okul öncesi eğitime giriş* (ss. 267–288). Eğiten kitap.
- Dor, A., & Rucker Naidu, T. B. (2012). Teachers' attitudes toward parents' involvement in school: Comparing teachers in the USA and Israel. *Issues in Educational Research*, 22(3), 246–262.
- Ekinci Vural, D. (2006). *Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 189793).
- Erdoğan, Ç., & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399–431.
- Ersoy, A. F., & Kaya, E. (2009). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının (2004) uygulaması sürecine ilişkin öğrenci görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 71–86.
- Ertaş, H. (2012). *Okul dışı etkinliklerle desteklenen eleştirel düşünme öğretiminin, eleştirel düşünme eğilimine ve fizik dersine yönelik tutuma etkisi* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 305894).
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1–22. [CrossRef]
- Filiz, N. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımı* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 279840).
- Flynn, G. V. (2007). Increasing parental involvement in our schools: The need to overcome obstacles, promote critical behaviors and provide teacher training. *Journal of College Teaching and Learning*, 4(2), 23–30. [CrossRef]
- Garipağaoğlu, N. (2001). Gezi-gözlem metodunun coğrafya eğitimi ve öğretimindeki yeri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2(3), 13–30.
- Geylan, A. H. (2014). *Bilimsel alan gezilerinin 9. sınıf biyoloji öğrencilerinin biyoloji dersine yönelik tutum ve akademik başarıları üzerine etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 381577).
- Göğebakan, Y. (2008). Sanat Tarihi öğretiminde gösteri yöntemi ile gezi-gözlem yönteminin bilginin kalıcılığı açısından karşılaştırılması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 197–220.
- Gökkaya, A., K., & Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 483–506.
- Gonzalez DeHass, A. R. (2005). Facilitating parent involvement: Reflecting on effective teacher education. *Teaching ve Learning*, 19(2), 57–76.
- Gonzalez-DeHass, A. R., Willems, P. P., & Holbein, M. F. D. (2005). Examining the relationship between parental involvement and student motivation. *Educational Psychology Review*, 17(2), 99–123. [CrossRef]
- Görmez, I. (2014). *The effect of field trip oriented instruction on ninth grade students' achievement in animal diversity unit, continuing and academic motivation* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 385002).
- Griffin, J. (2004). Research on students and museums: Looking more closely at the students in school groups. *Science Education*, 88(S1), S59–S70. [CrossRef]
- Güleç, S., & Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 63–78.
- Güler, A. (2009). *Programlı ve etkili bir müze gezisi için geliştirilen müze eğitim paketinin etkinliğinin ölçülmesi (Ankara ili ilköğretim 1. kademe 3. sınıf sanat etkinlikleri dersi örneği)* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 228348).
- Güler, A. (2011). Planlı bir müze gezisinin ilköğretim öğrencilerinin tutumuna etkisi. *İlköğretim Online*, 10(1), 169–179.
- Güngördü, E. (2002). *Coğrafyada öğretim yöntemleri ilkeler ve uygulamalar*. Nobel Dağıtım.
- Gürdoğan Bayır, Ö. (2016). Nitelikli toplumları oluşturmada sosyal bilgiler dersinin rolü: Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 7(4), 493–520.
- Güven, A., Gazel, A. A., & Sever, R. (2004). Tarih öğretmenlerinin gezi-gözlem uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 225–235.
- Güven, G. (2011). *Farklı eğitim modelleri kullanılarak uygulanan aile eğitim ve aile katılım programlarının okul öncesi öğretmenlerinin uygulamalarına ve ebeveynlerin görüşlerine etkisinin incelenmesi* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 279737).
- Haynes, N. M., Comer, J. P., & Hamilton-Lee, M. (1989). School climate enhancement through parental involvement. *Journal of School Psychology*, 27(1), 87–90. [CrossRef]
- Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740–763. [CrossRef]
- Huntsinger, C. S., & Jose, P. E. (2009). Parental involvement in children's schooling: Different meanings in different cultures. *Early Childhood Research Quarterly*, 24(4), 398–410. [CrossRef]
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement. A meta-analysis. *Urban Education*, 42(1), 82–110. [CrossRef]

- Kabapınar, Y. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programlarında okul dışı öğrenmeye bakmak: Bize her yer sınıf bize her yer öğrenme ortamı. In A. Şimşek & S. Kaymakçı (Eds.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 43–74). Pegem Akademi.
- Kamber, T. (2007). *2005–2006 yeni öğretim programında sosyal bilgiler dersi etkinliklerinin uygulanabilirliğinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 205942).
- Karakaş Özü, N. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin öğrenci başarısına etkisi* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 279700).
- Kaya, Ö. M. (2002). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ailelerin ilgi ve katılımları ile okulöncesi eğitim kurumlarının aile eğitimine katkısı konusunda anne-baba görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 117302).
- Kayalı, H. (2003). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18, 79–92.
- Killermann, W. (1998). Research into biology teaching methods. *Journal of Biological Education*, 33(1), 4–9. [CrossRef]
- Kızıldaş, E., & Sak, R. (2016). Okul öncesi eğitimde alan gezisi etkinlikleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 536–554.
- Knapp, D., & Barrie, E. (2001). Content evaluation of an environmental science field trip. *Journal of Science Education and Technology*, 10(4), 351–357. [CrossRef]
- Koca, M. K. (2014). *Arazi çalışması temelli öğretim etkinliklerinin sosyal bilgiler dersine uygulanabilirliği* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 356640).
- Köksal Eğmez, C. F. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 228639).
- Kolay, Y. (2004). Okul-aile-çevre işbirliğinin eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 94–104.
- Korkmaz, N. (2006). *Volkan topoğrafyası konularının öğretiminde gezi - Gözlem yönteminin öğrenci başarısına etkisi* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 187654).
- Lawson, M. A. (2003). School-family relations in context: Parent and teacher perceptions of parent involvement. *Urban Education*, 38(1), 77–133. [CrossRef]
- Mazman, F. (2007). *Sosyal bilgiler eğitiminde gezi-gözlem metodunun uygulanmasına ilişkin bir araştırma (Tokat örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 204638).
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Meydan, A., & Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402–422.
- Meydan, A. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde gezi gözlem ve doğa eğitimi. In R. Turan, A. M. Sünbül, & H. Akdağ (Eds.), *Sosyal bilgiler Öğretiminde yeni Yaklaşımlar* (ss. 242–260). Pegem Akademi.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2019). *Nitel veri analizi: Genişletilmiş bir kaynak kitap* (S. Akbaba Altun & A. Ersoy, Çev.). Pegem Akademi.
- Namli, M. (2018). *Bilgisayar destekli öğretim ve gezi gözlem tekniğinin ışık ünitesinin öğretiminde kullanılması* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 509756).
- Nundy, S. (1999). The fieldwork effect: The role and impact of fieldwork in the upper primary school. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 8(2), 190–198. [CrossRef]
- Ocak, G., Kuş, G., & Küçükilhan, S. (2013). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki yapılandırmacı etkinliklere yönelik tutumları (Afyonkarahisar il örneği). *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 189–211.
- Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R., & Polat-Unutkan, Ö. (2006). *Okul öncesi programı uygulama rehberi (ne yapıyorum? neden yapıyorum? nasıl yapmalıyım?)*. Ya-Pa Yayıncılık.
- Orion, N., & Hofstein, A. (1994). Factors that influence learning during a scientific field trip in a natural environment. *Journal of Research in Science Teaching*, 31(10), 1097–1119. [CrossRef]
- Orion, N., Hofstein, A., Tamir, P., & Giddings, G. J. (1997). Development and validation of an instrument for assessing the learning environment of outdoor science activities. *Science Education*, 81(2), 161–171. [CrossRef]
- Özay, E. (2003). *Ortaöğretim coğrafya eğitimi ve öğretiminde gezi-gözlem metodunun öğrenci başarısı üzerine etkisi ve diğer öğretim metodlarıyla karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 124759).
- Özgen, N. (2011). Fiziki coğrafya dersi öğretim metoduna farklı bir yaklaşım: Gezi-gözlem destekli öğretim. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 373–388.
- Özkan, İ. (2009). *Gezi-gözlem ve inceleme yönteminin, 6. sınıf sosyal bilgiler programı ülkemizin kaynakları ünitesindeki öğrenci başarılarına etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 263523).
- Patrick, A. O. (2010). Effects of field studies on learning outcome in biology. *Journal of Human Ecology*, 31(3), 171–177. [CrossRef]
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Rix, C., & McSorley, J. (1999). An investigation into the role that school-based interactive science centres may play in the education of primary-aged children. *International Journal of Science Education*, 21(6), 577–593. [CrossRef]
- Rudmann, C. L. (1994). A review of the use and implementation of science field trips. *School Science and Mathematics*, 94(3), 138–141. [CrossRef]
- Şaban, C. (2011). *İlköğretim okullarında velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 279173).
- Sabırlı Özışıklı, İ. (2008). *A study of parent involvement in the boğaziçi university preschool center* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 231913).
- Şad, S. N. (2012). Investigation of parental involvement tasks as predictors of primary students' Turkish math and science & technology achievement. *Eurasian Journal of Educational Research*, 12(49), 173–196.
- Şad, S. N., & Gürbüzürk, O. (2013). İlköğretim birinci kademe öğrenci velilerinin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2), 993–1011.
- Sarpkaya, P. (2005). *Resmi liselerde disiplin sorunları ve ilgili grupların (öğretmen, öğrenci, yönetici, veli) yaklaşımları: Aydın merkez ilçe örneği* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 162133).
- Selanik Ay, T. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarından yararlanma: Bir eylem araştırması* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 265734).
- Shannon, S. M. (1996). Minority parental involvement: A Mexican mother's experience and a teacher's interpretation. *Education and Urban Society*, 29(1), 71–84. [CrossRef]
- Sheldon, S. B. (2003). Linking school-family-community partnerships in urban elementary schools to student achievement on state tests. *Urban Review*, 35(2), 149–165. [CrossRef]
- Sheldon, S. B. (2007). Improving student attendance with school, family and community partnerships. *Journal of Educational Research*, 100(5), 267–275. [CrossRef]
- Sheldon, S. B., & Epstein, J. L. (2002). Improving student behavior and school discipline with family and community involvement. *Education and Urban Society*, 35(1), 4–26. [CrossRef]
- Simmons, D. (1998). Using natural settings for environmental education: Perceived benefits and barriers. *Journal of Environmental Education*, 29(3), 23–31. [CrossRef]
- Şimşek, A., & Kaymakçı, S. (2015). Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminin amacı ve kapsamı. In A. Şimşek & S. Kaymakçı (Eds.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 1–13). Pegem Akademi.
- Singh, L. K., & Banerjee, S. (2019). An analysis of the barriers to parental involvement in their children's education. *International Journal of Higher Education and Research (IJHER)*, 9(1), 314–313.

- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 4. 5. 6 ve 7. sınıflar). Ankara.
- Tal, T., & Morag, O. (2009). Reflective practice as a means for preparing to teach outdoors in an ecological garden. *Journal of Science Teacher Education*, 20(3), 245–262. [CrossRef]
- Tatar, N., & Bağrıyanık, K. E. (2012). Fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin okul dışı eğitime yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 11(4), 883–896.
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. A. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Publications Yayıncılık Hizmetleri.
- Tezel Şahin, F., & Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23–30.
- Topçu, E. (2017). Out of school learning environments in social studies education: a phenomenological research with teacher candidates. *International Education Studies*, 10(7), 126–142.
- Tortop, H. S., & Özek, N. (2013). Proje tabanlı öğrenmede anlamlı alan gezisi: Güneş enerjisi ve kullanım alanları konusu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 300–307.
- Türe, H. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde aile katılımına dayalı etkinliklerden yararlanma: Bir eylem araştırması* [Doktora tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 515704).
- Tutkun, C., Aydın-Kılıç, Z. N., Balcı, A., & Kök (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin alan gezisi etkinliğine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Opus-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 469–487.
- Uludağ, Ö. (2003). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde araştırma inceleme yoluyla öğretim ve geleneksel öğretimin akademik başarıya etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 125689).
- Wheeler, P. (1992). Promoting parental involvement in secondary schools. *National Association of Secondary School Principals (NASSP) Bulletin*, 76, 28–35.
- Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: A meta- synthesis. *Educational Review*, 66(3), 377–397. [CrossRef]
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, R. (2012). *İlköğretim II. kademe sosyal bilgiler derslerinde gezi gözlem yönteminin uygulanma durumunun incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 319874).
- Yılmaz Bolat, E. (2018). *Okul öncesi eğitimde aile eğitimi ve katılımı*. Eğiten Kitap Yayınları.
- Yolcu, H. (2011). Türkiye'de eğitimde yerelleşme ve ailelerin okul yönetimine katılımının güçlendirilmesi: Değişen ne? *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1229–1251.
- Yorulmaz, E. (2016). *Sosyal bilgiler dersi kapsamında okul dışı çevrelerin kullanımı: Çorum yatılı arkeoloji müzesinde bir gün* [Yüksek lisans tezi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez no. 416198).

Extended Abstract

When the literature is examined, many studies reveal that field trips affect students' knowledge, attitudes, and behaviors positively and ensure the permanence of the knowledge they have learned. Moreover, field trips are very useful activities as they support students' higher-order thinking skills, develop their decision-making skills based on real places and issues, and evaluate other people's values and attitudes (Alkiş, 2008). However, related studies reveal that few teachers prefer these activities due to time pressure, economic, bureaucratic, and transportation reasons. It is one of the issues emphasized in many studies that these obstacles to the implementation of field trips should be removed (Ata, 2002; Bozdoğan, 2007; Çulha, 2006; Kamber, 2007; Mazman, 2007; Uludağ, 2003). The fact that these obstacles have not disappeared under the current conditions can be considered as an indicator of the need for an alternative approach. In this context, inclusion of families in this process by making use of family participation can be considered as one of the options for a solution (Demir, 2021).

As a matter of fact, the purpose of this research is to reveal the experiences of parents on field trips with family participation that they carry out by accompanying their children within the scope of secondary school Social Studies course. When evaluated in the context of family-participated field trips, this study is very significant in terms of being the first in the field.

Method: The phenomenology design, which is one of the qualitative research methods, was used in the research. In this context, in Demir's (2021) doctoral study titled "The Effectiveness of Field Trips Carried Out With Parents In Social Studies Course," the phenomenology design was preferred in this study, which focuses on the experiences of parents who carry out field trips. The phenomenology pattern, which takes its source from philosophy and psychology, is a research design that focuses on the phenomena that are aware of but do not have an in-depth and detailed understanding and focuses on how to bring together the experienced phenomena, thus describing the basic structure of experience (Creswell, 2017; Merriam, 2013; Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2016).

This research was conducted with the parents of 20 fifth-grade students studying at a public school in the central district of Kilis in the 2019–2020 academic year. The participants were determined using the criterion sampling method from the purposeful sampling methods (Yıldırım & Şimşek, 2016). Accordingly, participants are required to take students who have parents on field trips and therefore have the experience of field trips. Accordingly, in Demir's (2021) doctoral study titled "The Effectiveness of Field Trips Carried Out With Parents In Social Studies Course," 20 parents were randomly determined among 37 parents who carry out field trips. The names of the participants were coded as P1, P2, P3, ... according to the order of the interview.

Results and Discussion: In order to reveal the experiences of the participants on the trip with family participation, it was examined what kind of activities the parents performed during the field trip and what kind of problems they encountered with it. Within the scope of the "Culture and Heritage" learning area of the Social Studies course, the parents visited historical and cultural places with their family-participated field trips. It has been concluded that the parents have knowledge about the history and cultural texture of the historical buildings and places visited with these trips and these trips provide awareness of the cultural heritage in them. It is inevitable for the field trips (Meydan & Akkuş, 2014), which have an important place in understanding the spatial relationship and the relationship between place and history, to raise awareness of cultural heritage with this feature.

It is very important for the results of the field trips that the parents, who find the field trips with family participation very meaningful and enjoyable, state that the field trips they carry out increase the students' interest in the course, their academic success, and provide permanence in learning. In the literature, similar results have been reached in studies conducted by various disciplines (Social Studies, Geography, Science, History, and Biology) related to traditional field trips carried out with teachers. Therefore, it would be appropriate to say that the findings of this study overlap with the literature. In other words, it can be said that family-participated field trips are very important in terms of increasing the academic success of the students in the course and ensuring the permanence of the information they have learned, as in the traditional field trips.

Within the scope of the research, the problems experienced by the parents during the field trips with family participation were also examined. In this context, most of the parents who participated in the research did not encounter any difficulties during the field trips with family participation; very few of them stated that they had some difficulties. Considering the opinions of parents who stated that they had no problems during family-attended field trips, it was suggested that it was easy to follow the trip plan and schedule, that they found the trips efficient and enjoyable, that more such activities would provide parents with experience, and that it would benefit to keep the trip time wider is one of the findings that came to the fore. When the opinions of the parents who stated that they had some problems during the field trips with family participation were evaluated, it was determined that the problems mainly stemmed from the field of travel, lack of knowledge and experience, and lack of time. In the literature, it has been concluded that a small number of teachers prefer these activities due to time pressure, economic, bureaucratic, and transportation reasons in the traditional field trips carried out with the teacher. Only the problem of "lack of time" among these obstacles stated by the teachers in the literature is seen as a common obstacle in front of the field trips. In other words, parents who do not mention the hindering factors such as economy, bureaucracy, and transportation, see the lack of knowledge and experience as a hindering factor for themselves. If the lack of knowledge and experience stated by the parents is eliminated, it can be predicted that the family-participated field trips carried out with the parents will yield more positive results in terms of practicality. When evaluated from this point of view, it should be considered that besides the traditional field trips carried out with the teacher, the field trips carried out with the parents may have important reflections on the education process.

Pedagogical Implications: When the literature is examined, it is seen that only the field trips are traditionally carried out in the company of the teacher. It is seen that very few teachers prefer these activities due to time pressure, economic, bureaucratic, and transportation

reasons. In the study conducted by Demir (2021), for the first time, family-attended field trips were organized in the company of parents. It was concluded that the field trips increase the attitudes and motivations of students toward the Social Studies course, their attitudes toward scientific field trips, their awareness of cultural heritage, and their academic success. However, in Demir's (2021) study, the experiences of the parents on the field trips they carried out were not questioned. Nevertheless, with this study, the experiences of the parents on the field trips were evaluated. This situation is very significant in terms of completing Demir's (2021) study and presenting a new perspective to the literature. After all, it can be supported by the results of this research, which can be effectively used as family-attended field trips conducted with parent during the educational process.